

Dr. Nagy Gyula

Uniós csatlakozás után, euró- bevezetéstől távolodva

Kritikus sikertényezők Magyarország integrációs lehetőségeinek kiteljesítésében

Modern Üzleti Tudományok Főiskolája
Budapesti Tagozata

„A verseny évtizede 1995-2005”

című jubileumi konferenciája
Budapest, 2005. november 9.

Integrációs megfontolások

1.

► Magyarország részéről

- **betagozódni az európai integráció rendszerébe**
 - politikai, biztonsági, gazdasági téren
- **remény, hogy az EU-tagság segít**
 - a társadalmi, gazdasági modernizációban
 - a globalizáció fenyegetéseinek kezelésében
 - integrációs felkészültségre alapozva szub-térségi vezető szerep

Integrációs megfontolások

2.

➤ dilemmák

- kettős alkalmazkodási kényszer
- EU maga is világgazdasági térvesztésben, lemaradásban a globalizációs versenyfutásban
- nemzeti szuverenitás vs. integrációs kompetenciák

3.

Integrációs megfontolások

► az Európai Unió részéről

► folyamatos, a globalizáció miatt felgyorsult világgazdasági térvesztés

- a fenyegetésekre nem elégséges válasz az integráció elmélyítése
- természetes reakció: kitölteni a szovjet befolyás megszűnését követő vákuumot
 - ✓ politikai, biztonsági, és gazdasági téren

4.

Integrációs megfontolások

- **egyelőre csak az integráció „külső körét megnyitni” a csatlakozni akarók előtt**
 - a de jure tagsággal az EU-hoz kötni őket
 - semmi nagyvonalúság a tárgyalásokon, derogációk az érzékeny területekre
- **a „belső körbe” jutás: csak a konvergencia-kritériumok teljesítése esetén**
 - részben jogos önvédelmi reflex
 - ugyanakkor az újak számára aránytalanul nagy megterhelés
 - mindig csinálható egy belső kör, amihez képest az újak kívül lesznek

A Maastricht-i kritériumok 1.

► Cél: az integráció elmélyítése, új minőségre emelése

► szigorú követelmények a GMU érdekében

- árstabilitás
- fenntartható költségvetési és eladósodottsági pozíció
- hosszú távú kamatlábak harmonizációja
- árfolyam-stabilitás (euró-zóna és ERM II tagoknak)

► alkalmasak az új belépők integrációs érettségének szondázására

- adott esetben távoltage tartásukra (külső kör)
- vitatható a módszer, de ez van érvényben

A Maastricht-i kritériumok 2.

- **túlságosan szigorúnak bizonyultak még az euró-zóna tagországai számára is**
 - a mérce de facto nem azonos a belső és külső körben lévők számára

A nagy „bumm”

1.

► 2004. május 1. – tíz új tag felvétele az EU-ba

- az EU döntéshozók (piac)politikai racionalitása felülírta a szerves integrációs fejlődés szempontjait
 - soha ilyen méretű bővülés nem volt
 - megkapták amit akartak: piac + olcsó munkaerő
 - a döntéshozatali mechanizmus nem erre a létszámba méretezett

A nagy „bumm”

2.

➤ az új tagok **de jure** teljes jogú tagsága ≠ **de facto** teljes jogú tagsággal

- a belépést követően még sokáig külső körön maradnak
- növekvő euro-szkepticizmus már a belépést megelőzően
- „nice principles vs. dirty reality”

3.

A nagy „bumm”

- az EU-ban senki nem akar nettó finanszírozó lenni – „charity begins at home”
 - az újaktól ez nem is lenne elvárható
 - az integráció korábbi motorjainál befelé fordulás
- kérdés: hogyan lehet a mai „lost – win” játszmát „win – win” játékká formálni

4.

A nagy „bumm”

- ▶ az integráció jövőjét érintő problémák
 - az alkotmányozási folyamat megakadása
 - döntésképtelenség a hétéves költségvetésről
 - a további bővülési elképzelések kiváltotta megosztottság, feszültség

Magyarország helyzete 1.

► a 2010-es euró bevezetési céldátum tarthatósága került a középpontba

► valójában nem ez a legfőbb kérdés

- konvergencia kötelezettség nélkül is elemi érdekünk a kritériumok teljesítése

► a fő probléma a konvergencia-pálya hitelességének megrendülése

Magyarország helyzete 2.

► Mennyire reális az ERM II-be való belépés 2008-ban?

- **infláció, hosszú távú kamatláb, adósság/GDP** esetében a jelenlegi trendek folytatódása mellett teljesíthető a konvergencia követelmény
 - az árfolyam-kkritériumot majd csak az ERM II rendszerében kell teljesíteni
- **kritikus a helyzet a költségvetési hiány mértékével**
 - drasztikus fiskális konszolidáció nélkül nincs realitása a 2008-as ERM II-höz csatlakozásnak

Néhány következtetés

- ▶ **várható következmények csúszás esetén**
 - hátrányba kerülünk a versenytársakkal szemben a működő tőke befektetésekért folytatott küzdelemben
 - elbizonytalanodnak a befektetők, még nehezebbé, költségesebbé válik az államháztartás finanszírozása
 - az euró de facto jelen van a mindennapi életben, erről nem lehet nem tudomást venni, jelentősége automatikusan növekszik
- ▶ **nemzeti összjáték nélkül nem megy**
 - fiskális és monetáris politika közös felelőssége

Az euró várható bevezetése az újonnan csatlakozott tagállamokban

Ország	ERM II belépés időpontja	Euró bevezetés tervezett időpontja
Csehország		2009-2010
Észtország	2004. június 28.	2006 közepe
Ciprus	2005. május 2.	2007
Lettország	2005. május 2.	2008. január 1.
Litvánia	2004. június 28.	2007. január 1.
Magyarország		2010
Málta	2005. május 2.	2008
Lengyelország		2009
Szlovénia	2004. június 28.	2007. január 1.
Szlovákia		2008. január 1./2009

Lehetséges forgatókönyvek

- ▶ **kiindulópont az EU részéről: külső körben tartani az újonnan belépetteket/belépőket**
 - **biztos piac, olcsó munkaerő**
 - **őrizni a régiek „különleges státuszát”**
- ▶ **azzal a változattal nem foglalkozunk, hogy legutolsóként csatlakozunk**
 - **ez a „worst case scenario”**

1. változat:

Feltételezés:

Magyarország, Lengyelország és Csehország nagyjából egy időben lép be az ERM II-be, és vezeti be az eurót. Indifferens, hogy 2010-ben, vagy később.

Várható következmények:

- az EU-országokkal meglévő „kelet-nyugati” kapcsolatokat nem érinti
- mérsékelt befektetői bizalomvesztés (az EU-n kívüli befektetőket a fundamentális adatok, beruházási környezet érdekli elsődlegesen)
- az Emerging Market státuszunk nem változik
- relatív versenyhátrány az euró-zóna új tagjaihoz képest (gazdasági jelentőségük egyébként is csekély számunkra)
- a honi euroizáció zavartalanul haladhat tovább

2. változat:

Feltételezés:

Politikai, gazdasági megfontolások miatt Magyarország, Lengyelország és Csehország beleptetése érdekében átmenetileg felpuhítják az euró bevezetés kritériumait.

Várható következmények:

- **Magyarország nem kerül versenyhátrányba**
- **a kritériumok teljesítését nehezebb feltételek mellett kell utólag pótolni (a monetáris politika mozgástere leszűkül)**
- **a működőtőke-vonzó képességünk a romló fundamentumok következtében gyengül**
- **az euró bevezetés előnyei érvényesülhetnek**

3. változat:

Feltételezés:

Felgyorsulnak a már tervben lévő bővítések, valamint politikai, és piaci megfontolások miatt napirendre kerül Ukrajna felvétele.

Várható következmények:

- az EU a mai külső körösöket a feltételek felpuhításával eggyel beljebb engedi (gyorsított euró bevezetés lehetősége)
- az euró bevezetés előnyei érvényesülhetnek
- a fiskális konszolidáció megkerülhetetlen, de időben elhúzható
- nehezebb feltételek mellett kell utólag pótolni (a monetáris politika mozgástere leszűkül) az egyéb kritériumok teljesítését
- relatív versenyhelyzetünk alakulása a fundamentumoktól függ

4. változat:

Feltételezés:

Az unió költségvetése elfogadásra kerül. A magyar kormány tartja a 2008-as ERM II belépést és az euró 2010-es bevezetését. Szigorú és hiteles fiskális konszolidációt valósít meg az elosztási rendszerek átfogó és mélyreható reformjával.

Várható következmények:

- Magyarország nem kerül versenyhátrányba
- fenntartható, hiteles konvergencia-pálya kerül kijelölésre
- az euró bevezetés előnyei érvényesülhetnek
- súlyos gazdasági következményekkel járó politikai döntéseket igényel
- **bármilyen kormányzat ezt csak akkor hajlandó vállalni, ha nagy arányú uniós forrás beáramlásával számolhat**

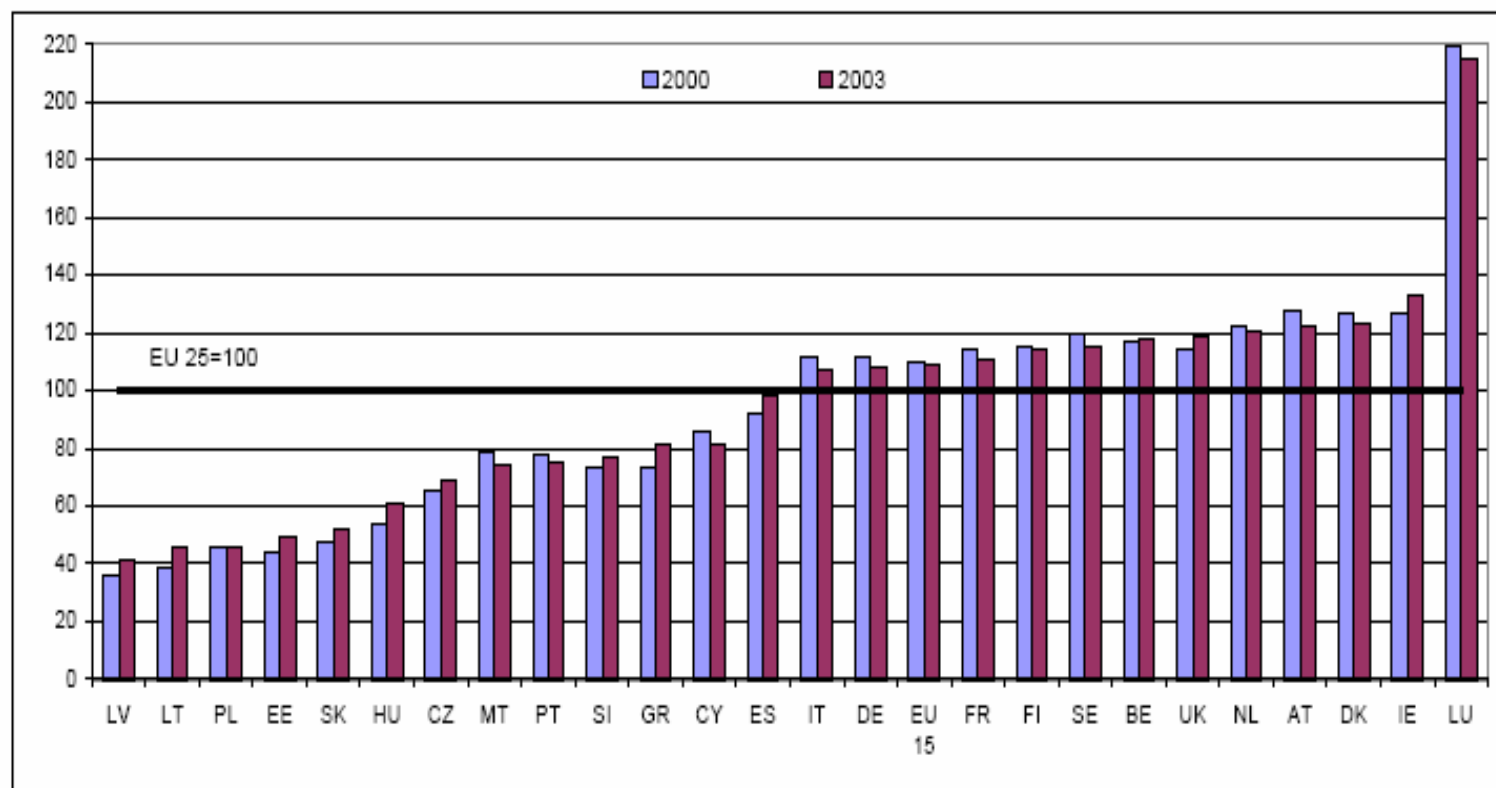

Köszönöm a figyelmet!

Melléklet: grafikonok

Az egy főre jutó GDP (piaci árakon, vásárlóerő paritáson)

Source Eurostat

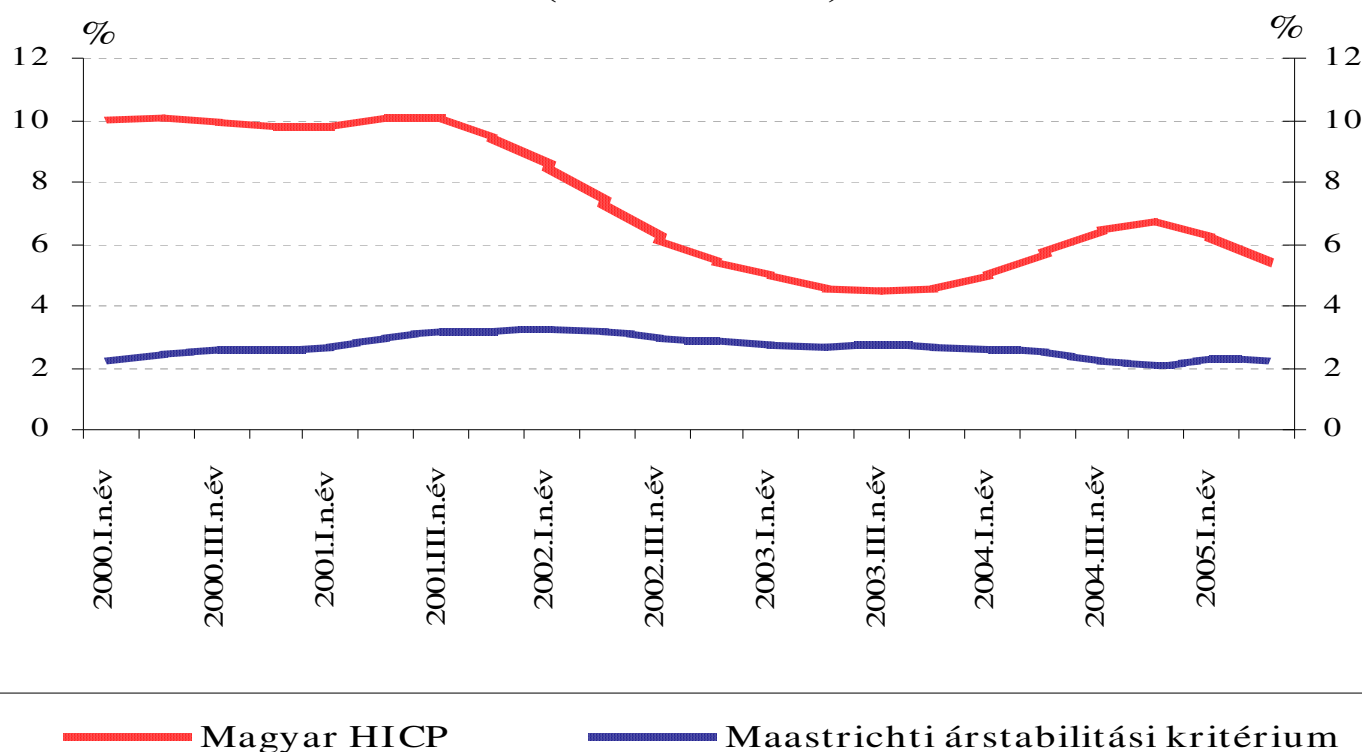
A magyar konvergencia-teljesítmény

1.

**Az infláció alakulása
(2000 - 2005)**

A magyar konvergencia-teljesítmény

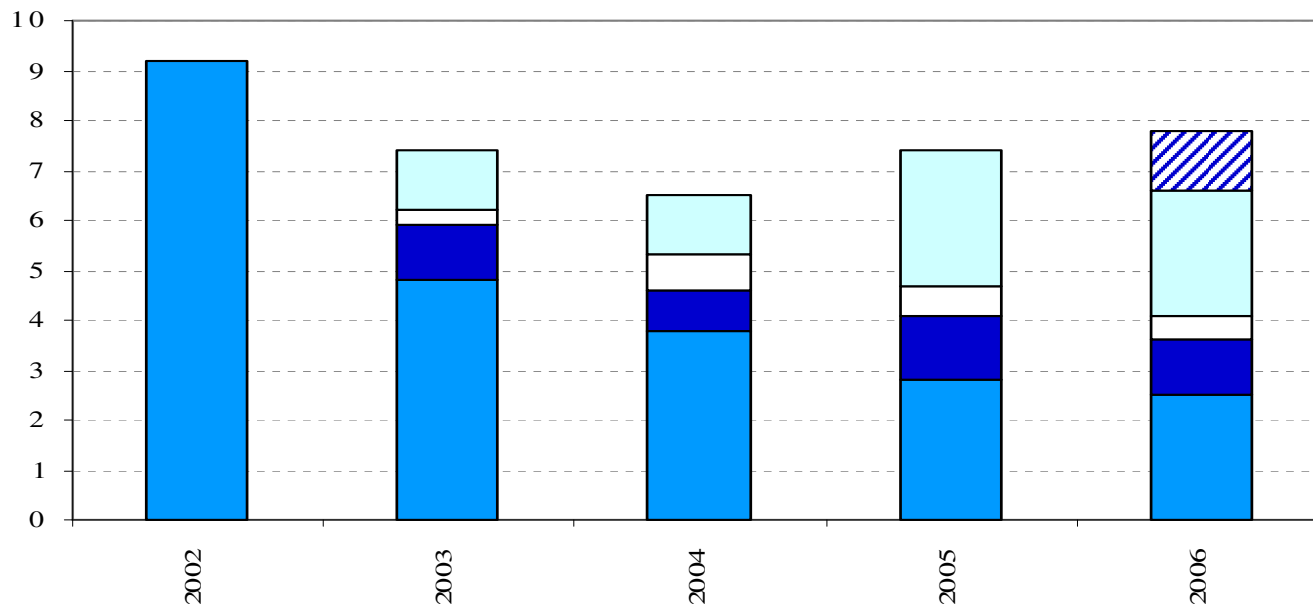

2.

A kormány konvergencia programja és teljesülése

GDP %

■ PEP 2003

□ Konvergencia Program 2004. dec.

■ Konvergencia Program 2004. máj.

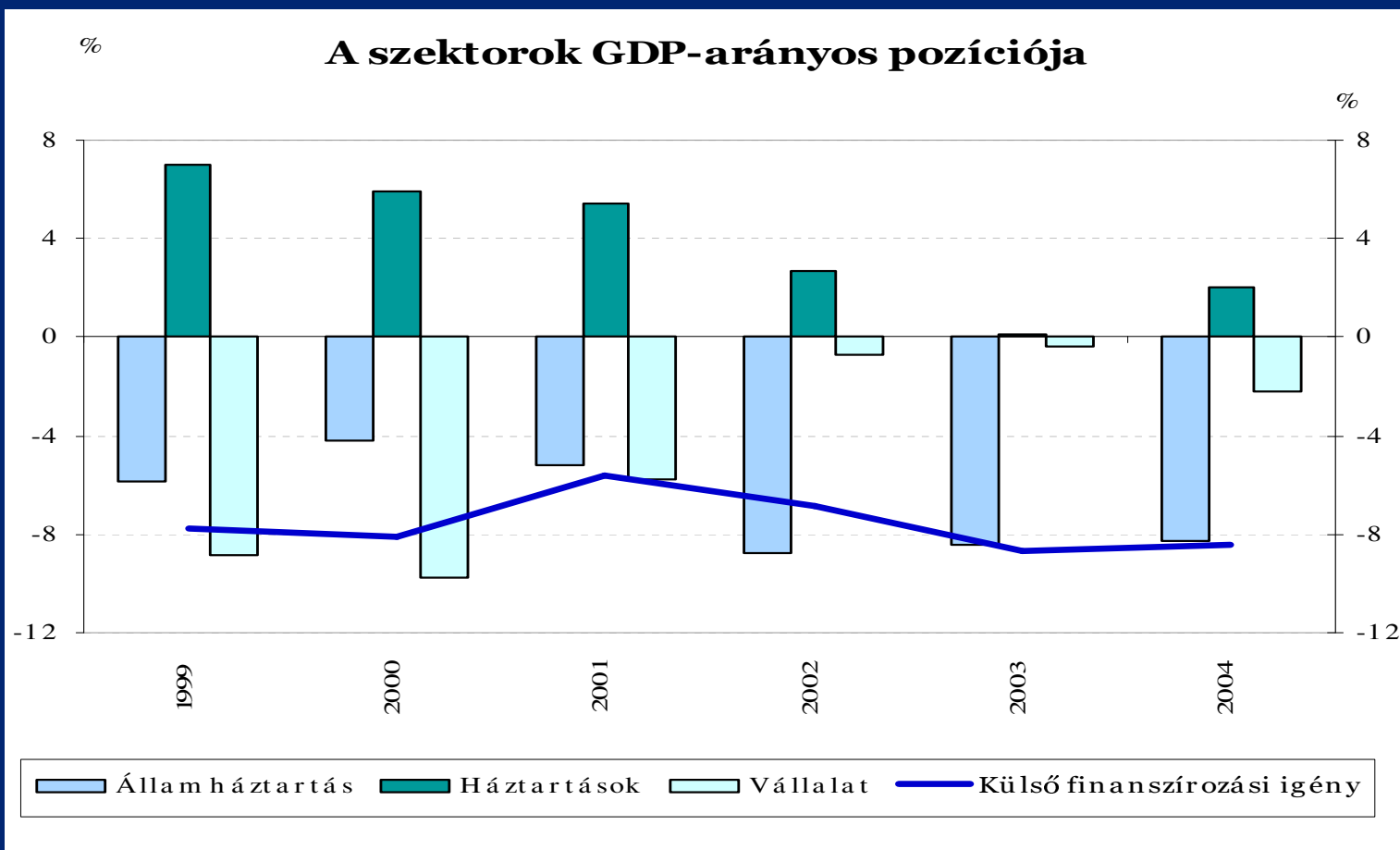
□ Tény/terv

A magyar konvergencia-teljesítmény

3.

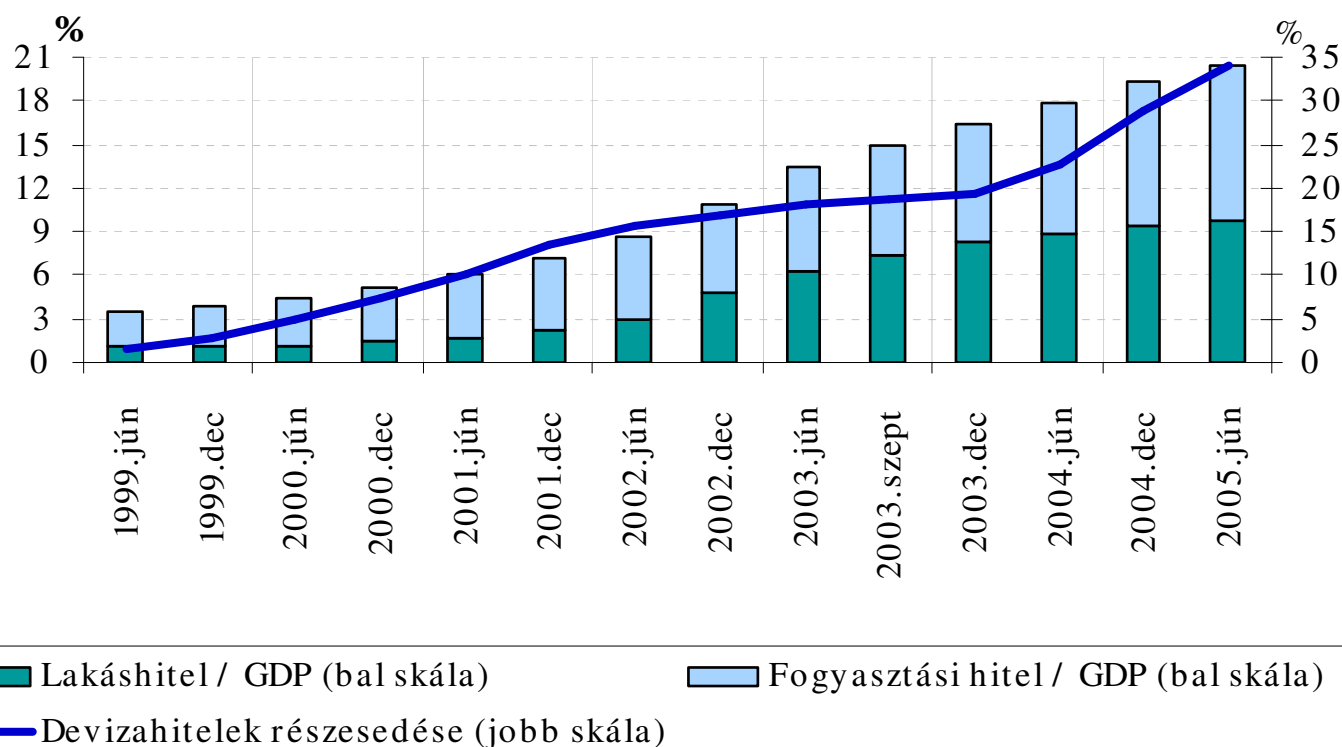
A magyar konvergencia-teljesítmény

4.

A háztartási hitelek növekedése és összetétele

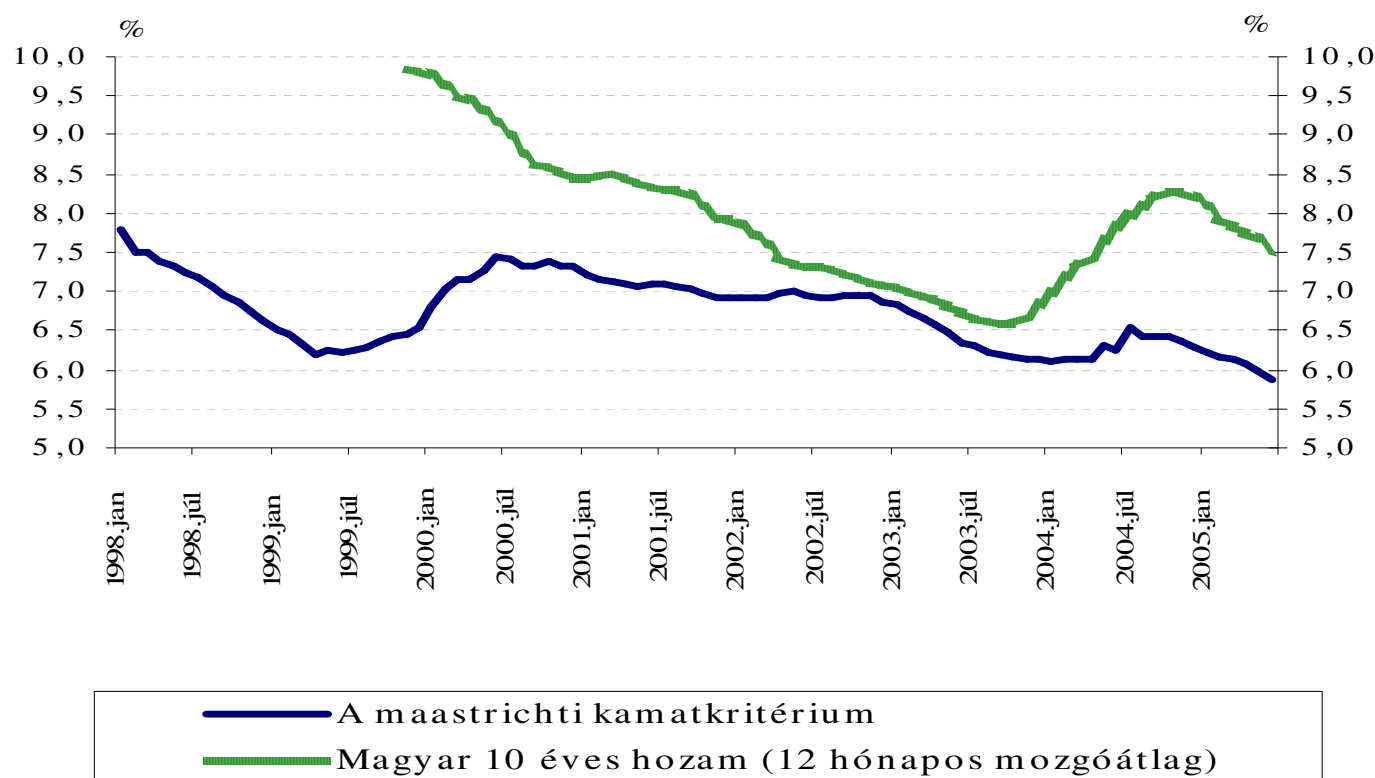
A magyar konvergencia-teljesítmény

5.

A hosszú távú kamatok alakulása

A magyar konvergencia-teljesítmény

6.

A forintárfolyam mozgása az intervenciós sávon belül

